

РІШЕННЯ
разової спеціалізованої вченої ради
Державного закладу вищої освіти «Університет менеджменту освіти»
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувачка ступеня доктора філософії Дафни ШАРОН МАКСИМОВ 1975 року народження, громадянка Ізраїлю.

Освіта вища: у 2001 році здобула ступінь магістра, Єврейський університет Єрусалиму (Ізраїль), у 2004 році – ступінь магістра освіти з освітнього консультування, Університет Дербі (Велика Британія). Працює на посаді викладача з групової фасилітації у коледжі «Семінар га-кібуцім» (Ізраїль), є директором реабілітаційних центрів мережі «Kinder Velt» (Україна), а також засновницею та директором міжнародного проєкту «Hibuki Therapy».

Разову спеціалізовану вчену раду, утворено Наказом Державного закладу вищої освіти «Університет менеджменту освіти» від 29 квітня 2025 року № 01-01/170 на підставі рішення Вченої ради Університету, протокол № 6 від 24 квітня 2025 року у складі:

Голови разової спеціалізованої вченої ради	БОНДАРЧУК Олени Іванівни – доктора психологічних наук, професора, професора кафедри психології та особистісного розвитку Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти».
Рецензентів	БРЮХОВЕЦЬКОЇ Олександри Вікторівни – доктора психологічних наук, професора, завідувача кафедри психології та особистісного розвитку Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти»; БАЛАХТАР Валентини Вікторівни – доктора психологічних наук, професора, професора кафедри психології та особистісного розвитку Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти».
Офіційних опонентів	ПРОРОК Наталії Василівни – доктора психологічних наук, провідного наукового співробітника лабораторії психодіагностики та науково-психологічної інформації Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України; СТОЛЯРЧУК Олесі Анатоліївни – доктора психологічних

наук, професора, професора кафедри психології особистості та соціальних практик факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

на засіданні «20» червня 2025 року ухвалила рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» Дафні ШАРОН МАКСИМОВ на підставі публічного захисту дисертації *«Психологічні особливості трансформації травмівних переживань молодших школярів засобами Хібукі-терапії»* за спеціальністю 053 «Психологія».

Дисертацію виконано у Державному закладі вищої освіти «Університет менеджменту освіти» Національної академії педагогічних наук України.

Науковий керівник - Пінчук Наталія Іванівна, кандидат психологічних наук, доцент.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису українською мовою.

Новизна дослідження полягає у тому, що в ній *вперше*:

- розроблено структурно-функціональну модель конструктивної трансформації травмівних переживань дітей молодшого шкільного віку, яка містить чотири основні сфери: когнітивно-рефлексивну, емоційно-афективну, мотиваційно-поведінкову та фізично-соматичну;

- розроблено та апробовано психодіагностичний інструментарій для вивчення травмівних переживань – авторський опитувальник «Спогади про травматичну подію» та опитувальник дослідження реакції дітей на стрес пов'язаний із війною (авторська модифікація опитувальника Шай Хен-Галя (визначено валідність, надійність тощо);

- визначено особливості травмівних переживань молодших школярів залежно від статі, віку, статусу переміщення дитини, пов'язаного із війною (переміщення не було, повернулися додому, внутрішньо переміщена особа, зовнішньо переміщена особа); кількості дітей у сім'ї (одна, дві, три і більше); оцінювання поточної ситуації;

- виокремлено три типи молодших школярів залежно від переживання травматичних подій, пов'язаних із війною: адаптивно-позитивний, сенситивний (чутливий) та помірно-рефлексивний;

- розкрито особливості застосування засобів Хібукі-терапії для трансформації травмівних переживань дітей;

- розроблено та апробовано програму Хібукі-терапії для трансформації травмівних переживань молодших школярів.

Поглиблено та доповнено наукові уявлення щодо поняття «переживання і трансформація психічної травми» дітьми молодшого шкільного віку.

Практичне значення отриманих результатів дослідження визначається тим, що фактичні матеріали, теоретичні положення та висновки дисертаційного дослідження можуть бути використані у практичній роботі з дітьми, що постраждали через різні екстремальні ситуації, зокрема, у результаті побутової психологічної травми, від терактів, у військових конфліктах, технологічних катастрофах, від природних катаклізмів; у підготовці фахівців до роботи з постраждалими в різних надзвичайних ситуаціях; для роботи в межах психологічного супроводу із внутрішньо та зовнішньо переміщеними особами, їхньою адаптацією до нового середовища; а також при розробці та викладанні курсів з психології особистості, вікової та педагогічної психології, психотерапії, психології травми тощо та на курсах підвищення кваліфікації у приватних та державних освітніх закладах.

Результати дисертаційного дослідження відображено у 17 публікаціях, з яких: 4 статті у фахових виданнях України, що входять до переліку, затвердженого МОН України, 1 стаття у наукометричній базі Scopus, 1 – у міжнародних наукових періодичних виданнях, 7 публікацій у збірниках матеріалів і тез науково-практичних конференцій та 4 публікації у інших типах видань.

1. Sharon Maksimov, D. (2022). Transformation of mental trauma in children using the Hibuki-therapy method. *Psychological Journal*, 8(3), 18–26. <https://doi.org/10.31108/1.2022.8.3.2> Взято з <https://apsijournal.com/index.php/psyjournal/article/view/1506> 3

2. Шарон Максимов, Д. (2022). Хібукі-терапія, як метод подолання психічної травми у дітей в умовах війни. *Організаційна психологія. Економічна психологія*, 3-4(27), 48–54. <https://doi.org/10.31108/2.2022.3.27.4> Взято з <http://orgpsy-journal.in.ua/index.php/oep/article/view/360>

3. Шарон Максимов, Д. (2023). Модель трансформації травматичних переживань дитини методом Хібукі-терапії. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Соціальна робота*, 1(9), 75–79. <https://doi.org/10.17721/2616-7786.2023/9-1/12> Взято з <https://visnyk.soch.robota.knu.ua/index.php/journal/article/view/198> 3

4. Шарон Максимов, Д. (2024). Психологічні особливості прояву травматичних переживань, пов'язаних з війною, у дітей молодшого шкільного віку. *Вісник післядипломної освіти: збірник наукових праць. Серія «Соціальні та поведінкові науки; Управління та адміністрування»*, 30(59), 125–138. [https://doi.org/10.58442/3041-1858-2024-30\(59\)-125-138](https://doi.org/10.58442/3041-1858-2024-30(59)-125-138) Взято з http://umo.edu.ua/images/content/nashi_vydanya/visnyk_PO/30_59_2024/admin/Bulletin_30_59_sciences_Social_and_Behav_Manag_Admin_Dafna%20Sharon%20Maksimov.pdf 3

5. Sharon Maksimov, D., & Bryl, M. (2023). Hibuki-therapy combined with other art-therapy methods in group work with School-Age children of different inclusive categories during the war in Ukraine. *Neuropsychiatry i Neuropsychologia / Neuropsychiatry and Neuropsychology*, 18, 3-4: 152–160. Retrieved from <https://doi.org/10.5114/nan.2023.134151> (особистий внесок автора - здійснено концептуальну розробку методики поєднання Хібукі-терапії з арт-терапевтичними підходами, адаптовано її до українського контексту, на основі практичної роботи з дітьми, а також збір та аналіз емпіричних даних з метою формулювання практичних рекомендацій)

У дискусії брали участь голова і члени разової спеціалізованої вченої ради:

Бондарчук Олена Іванівна – голова разової спеціалізованої вченої ради, доктор психологічних наук, професор кафедри психології та особистісного розвитку Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти». *Оцінка позитивна, без зауважень.*

Брюховецька Олександра Вікторівна – рецензент, доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології та особистісного розвитку Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти». *Зауваження:*

1. Дисертантка розглядає травмівні переживання як процес усвідомлення й поступове прийняття людиною травматичного досвіду та інтеграції його в структуру особистості. Визнаючи правомірність такого тлумачення травмівних переживань, водночас зазначимо, що у даному випадку, йдеться, на наш погляд насамперед про їх конструктивний бік, натомість деструктивний аспект травмівних переживань у даному їх визначені представлено хіба що імпліцитно.

2. Дисертантка наводить результати відмінностей травмівних переживань молодших школярів залежно від статі. Разом з тим можливі причини таких відмінностей висвітлені, на наш погляд, недостатньо повно.

3. Важливим уявляється більш детальне висвітлення особливостей взаємодії фахівця-психолога, який надає допомогу дитині, з її батьками.

Балахтар Валентина Вікторівна – рецензент, доктор психологічних наук, професор, професор кафедри психології та особистісного розвитку Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти». *Зауваження:*

1. Віддаючи належне запропонованому авторкою комплексному та психоаналітичному підходам до дослідження травмівних переживань дітей

молодшого шкільного віку, разом з тим зазначимо на доцільність більш розлогого висвітлення їх окремих положень, враховуючи Професійний стандарт «Практичний психолог закладу освіти».

2. Дисертантка зазначає, що відмінностей залежно від кількості дітей, які виховуються у сім'ях, в межах емоційно-афективної сфери травмівних переживань молодших школярів не виявлено (с. 140). Разом з тим можливі причини таких відмінностей висвітлені, на наш погляд, недостатньо повно.

3. Зважаючи на значну кількість і змістовність результатів емпіричного дослідження травмівних переживань дітей молодшого шкільного віку, було б доцільним оформлення загальної схеми, яка б наочно показала всі результати констатувального етапу експерименту.

Пророк Наталія Василівна – доктор психологічних наук, провідний науковий співробітник лабораторії психодіагностики та науково-психологічної інформації Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України. *Зауваження:*

1. На наш погляд, розроблена дисертанткою теоретична модель векторів трансформації травмівних переживань засобами Хібукі-терапії є більш широкою і стосується трансформації травмівних переживань особистості загалом.

2. Бажано було б більш широко подати процедуру валідизації авторської методики на українській вибірці.

3. За результатами кластерного аналізу виокремлено 3 групи молодших школярів по відношенню до травмівних переживань. Уявляється доцільним здійснити змістовний аналіз зазначених кластерів як таких, що дозволяють зрозуміти специфіку травмівних переживань дітей саме молодшого шкільного віку.

4. Серед результатів емпіричного дослідження привертає увагу той факт, що найбільш потерпають від травмівного впливу молодші школярі віком 9 років. Разом з тим, даний факт, як уявляється, не набув у дисертації належного пояснення.

5. Варто було б прояснити можливості врахування встановленої в емпіричному дослідженні специфіки переживань молодших школярів залежно від їхнього статусу внутрішньо переміщених осіб порівняно із молодшими школярами, які не переміщалися та які повернулися додому, у програмі Хібукі терапії.

Столярчук Олеся Анатоліївна – доктор психологічних наук, професор, професор кафедри психології особистості та соціальних практик факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти Київського столичного

університету імені Бориса Грінченка. *Зауваження:*

1. Потребує глибшого розкриття співвідношення понять «конструктивна» та «деструктивна» трансформація травмівних переживань, що були презентовані в теоретичній моделі дисертантки.

2. Варто було б більш детально висвітлити психологічні механізми, що зумовлюють специфіку переживання травмівних подій особистістю.

3. У дисертації виявлені вікові особливості травмівних переживань молодших школярів різної статі. Разом з тим залишається незрозумілим, як саме виявлені особливості враховані на етапі формувального експерименту.

4. Авторка роботи вказує, що під час Хібукі-терапії можуть використовуватися додаткові інструменти і методи (нейрографіка, ліплення, ізотерапія, пісочна юнгіанська терапія, терапія глиною тощо), що обираються індивідуально для кожної дитини, відповідно до потреб, які визначаються під час психодіагностики стану дитини. Варто було б, на наш погляд, детальніше розкрити цей аспект надання психологічної допомоги.

Результати відкритого голосування:

«За» – 5 членів ради,

«Проти» – немає.

На підставі результатів відкритого голосування та ухваленого рішення разова спеціалізована вчена рада присуджує Дафні Шарон Максимов ступінь доктора філософії з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 053 «Психологія».

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової
спеціалізованої вченої ради,
доктор психологічних наук,
професор

Олена БОНДАРЧУК

Підпис голови разової спеціалізованої
вченої ради О. І. Бондарчук

ЗАСВІДЧУЮ

Учений секретар ДЗВО «УМО»

Алла ВІНІЧЕНКО